

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 257/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby Leopoldov, zastúpeného SMOLKA & LAMAČKA advokáti s.r.o., Mlynské Nivy 58, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3T/5/2006 z 23. júna 2020, rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4To/88/2020 z 10. novembra 2022 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/70/2023 z 24. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3T/5/2006 z 23. júna 2020, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4To/88/2020 z 10. novembra 2022 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/70/2023 z 24. júla 2024. Navrhuje rozsudok okresného súdu, rozsudok krajského súdu a uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a prikázať mestskému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/5/2006 znovu konal a rozhodol. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátorka Krajskej prokuratúry v Bratislave podala 12. januára 2006 pod sp. zn. 2 Kv 198/04 na sťažovateľa obžalobu v bode 1 pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. j) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom

v čase spáchania skutku (ďalej aj „zákon č. 140/1961 Zb.“ alebo „Trestný zákon“), v bode 2 pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 184a ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. a v bode 3 pre trestný čin krivého obvinenia podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 140/1961 Zb.

3. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3T/5/2006 z 29. mája 2007 bol sťažovateľ uznaný za vinného zo spáchania všetkých troch činov uvedených v obžalobe prokurátorky, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 24 rokov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia, ako aj trest prepadnutia veci, a súčasne bol zaviazaný k náhrade škody poškodenej. Uvedený rozsudok týkajúci sa výrokov o vine zo spáchania skutkov v bodoch 2 a 3 nadobudol právoplatnosť 29. mája 2007. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 1T/90/2007 z 28. septembra 2007 zrušil predmetný rozsudok vo výroku o vine v bode 1 a súčasne v celom výroku o treste, spôsobe jeho výkonu a vo výroku o náhrade škody.

4. Následne okresný súd rozsudkom sp. zn. 3T/5/2006 z 23. júna 2020 uznal sťažovateľa vinným zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. j) zákona č. 140/1961 Zb., za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 13 rokov so zaradením na jeho výkon do druhej nápravno-výchovnej skupiny, ako aj trest prepadnutia veci, ktorej vlastníkom sa stal štát, a súčasne bol zaviazaný k náhrade škody poškodenej.

5. Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie sťažovateľ a prokurátor (proti výroku o treste v neprospech sťažovateľa), o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 4To/88/2020 z 10. novembra 2022 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o treste, spôsobe jeho výkonu a náhrade škody. Sťažovateľovi podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil úhrnný výnimočný trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov a 6 mesiacov so zaradením na jeho výkon do tretej nápravno-výchovnej skupiny a súčasne bol zaviazaný k náhrade škody poškodenej. So zvyškom nároku na náhradu škody odkázal poškodenú na civilný proces.

6. O dovolaní sťažovateľa podanom proti rozsudku krajského súdu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i) a k) Trestného poriadku najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 4 Tdo/70/2023 z 24. júla 2024 tak, že ho v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu, rozsudku krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) napriek extrémnym prieťahom v dotknutom trestnom konaní, ktoré trvalo od vznesenia mu obvinenia do doručenia mu uznesenia najvyššieho súdu bezmála dvadsať rokov, krajský súd pri ukladaní trestu neaplikoval príslušné ustanovenia Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej v jeho osobitnej časti. Ani najvyšší súd mu v tejto súvislosti na podklade podaného dovolania neposkytol účinnú ochranu namietaných práv (podľa ústavy a dohovoru), ktoré majú prednosť pred zákonnými normami trestného procesu;

b) s poukazom na judikatúru najvyšších súdnych autorít akcentuje existenciu kompenzačných prostriedkov nápravy v prípade dlhotrvajúceho trestného konania v podobe tzv. zmiernenia

ukladaného trestu (§ 40 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb.), resp. zastavenia trestného stíhania. So zväčšujúcim sa odstupom času od spáchania skutku sa podľa sťažovateľa vytráca základný zmysel trestného konania, účel trestu, ako aj jeho samotná spravodlivosť;

c) všeobecné sudy potvrdili existenciu zbytočných prietahov v dotknutom trestnom konaní, avšak účinným spôsobom nekompenzovali jeho extrémnu dĺžku. Okresný súd bol podľa sťažovateľa povinný zastaviť predmetné trestné stíhanie (trvajúce od spáchania skutku takmer 16 rokov) ešte pred uznaním sťažovateľa za vinného. Tým, že tak nespravil, porušil namietané práva vrátane práva na účinný prostriedok nápravy;

d) rozsudok krajského súdu bol vyhlásený približne dva roky po vyhlásení rozsudku okresného súdu. V čase rozhodovania krajského súdu trvalo trestné stíhanie sťažovateľa viac ako 18 rokov (od vznesenia obvinenia). Ani krajský súd nepristúpil k zastaveniu trestného stíhania a jeho celkovú neprimeranú dĺžku nesprávne posudzoval „len“ od podania obžaloby. Neprimeraná dĺžka konania mala byť u sťažovateľa zohľadnená tým, že mu bol výnimočný trest odňatia slobody vymeraný pri dolnej hranici trestnej sadzby, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Jeho rozhodnutie je v otázke kompenzácie dĺžky konania nepreskúmateľné;

e) uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ porovnáva s vecou vedenou pod sp. zn. 4Tost/1/2017 z 29. decembra 2017, v rámci ktorej došlo k zastaveniu trestného stíhania proti obvineným trvajúceho bezmála 15 rokov. Najvyšší súd mu podľa jeho názoru v jeho veci neposkytol adekvátnu odpoveď na otázku kompenzácie dĺžky konania, čím je jeho rozhodnutie nedostatočné. Existovala pritom už ustálená judikatúra o potrebe zastavenia trestného stíhania z dôvodu extrémnych prietahov v konaní. Všeobecné sudy nerešpektovali požiadavku na predvídateľnosť práva a na posúdenie obdobných (porovnateľných) situácií rovnakým spôsobom, čím došlo k porušeniu princípu právnej istoty;

f) sťažovateľ s ohľadom na právnu a faktickú zložitosť veci, jeho správanie v priebehu trestného konania, ako aj postup orgánov verejnej moci hodnotí, že dôvody, pre ktoré došlo k vzniku prietahov v namietanom konaní, spočívajú len na strane všeobecných súdov, ktoré ich mali kompenzovať zastavením trestného stíhania vo veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na osobnú slobodu a slobodu a bezpečnosť [čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4 dohovoru], práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), základného práva na obhajobu (čl. 50 ods. 3 ústavy) a práva na účinný prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru) rozsudkom okresného súdu, rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí sťažovateľovho dovolania.

9. Podstatou sťažovateľovej sťažnostnej argumentácie je tvrdenie, že všeobecné sudy mu neposkytli ochranu ním namietaných práv, keď napriek extrémnym prietahom v dotknutom trestnom konaní (osemnásť rokov od vznesenia obvinenia do vyhlásenia rozsudku krajského súdu), ku ktorým došlo bez jeho zavinenia, mu ich ako obeti dlhotrvajúceho trestného konania nekompenzovali zastavením trestného stíhania, resp. mimoriadnym znížením trestu odňatia slobody (účinný prostriedok nápravy). Rozsudok krajského súdu je podľa jeho názoru v časti týkajúcej sa pertraktovaných

námietok nepreskúmateľný a uznesenie najvyššieho súdu mu neposkytuje v predmetnej problematike dostatočné odôvodnenie.

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

10. Podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené. Prekážka už rozhodnutej veci (*res iudicata*) bráni tomu, aby sa ústavný súd opakovane zaoberal a rozhodoval o totožných návrhoch doručených ústavnému súdu. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identitou účastníkov konania. O takú prekážku by nešlo, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci (m. m. IV. ÚS 134/2020, II. ÚS 444/2021). Keďže ústavný súd už rozhodol o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľa zo 14. júna 2023 (v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu ju odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie), je aktuálna ústavná sťažnosť v rozsahu posudzovanom v uznesení č. k. IV. ÚS 355/2023-17 z 27. júna 2023 neprípustná, v dôsledku čoho ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

11. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ústavným súdom v uznesení č. k. IV. ÚS 355/2023-17 z 27. júna 2023 vyslovená neprípustnosť predchádzajúcej ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa rozsudku krajského súdu nepredstavuje prekážku *res iudicata*). Sťažovateľ podal proti namietanému rozsudku krajského súdu dovolanie, v ktorom (v rozsahu namietanom v ústavnej sťažnosti) uviedol v podstate zhodné argumenty ako v ústavnej sťažnosti (najmä neprípustnosť trestného stíhania z dôvodu extrémnych prieťahov v trestnom konaní a nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu v otázke neaplikovania mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby, resp. nezastavenia trestného stíhania – účinný prostriedok nápravy).

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že rozsudok krajského súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe sťažovateľom podaného dovolania. Konanie o dovolaní bolo skončené uznesením najvyššieho súdu, ktorý sťažovateľom podané dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i) a k) Trestného poriadku postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku ako celok odmietol. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv rozsudkom krajského súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom rozsudkom krajského súdu, keď sťažovateľ ani netvrdí, že by ním uplatňované námietky (alebo ich časť) proti svojmu právoplatnému odsúdeniu nemohol uplatniť, resp. neuplatnil v dovolacom konaní. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu práv uznesením najvyššieho súdu:

13. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie závažných procesných a hmotnoprávných chýb v právoplatných rozhodnutiach súdov. Nejde tak podľa Trestného poriadku o ďalší „úplný“ prieskum napadnutého meritórneho rozhodnutia (jeho vecnej správnosti) a ďalšie posudzovanie otázky viny či trestu. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne akceptuje postup, keď najvyšší súd po nevyhnutnom vecnom prieskume dovolania dospeje k náležite (ústavne konformne) odôvodnenému záveru, že je zrejmé, že nie sú splnené dovolateľom uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, a dovolanie preto odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku (m. m. III. ÚS 265/2012, II. ÚS 528/2014, I. ÚS 108/2017, IV. ÚS 186/2018).

14. Pokiaľ ide o úlohu ústavného súdu, ten nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

15. Podstatu sťažovateľovej argumentácie smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu tvorí námietka o jeho nedostatočnom (nesprávnom) odôvodnení v otázke potreby zastavenia jeho trestného stíhania, resp. neaplikovania zákonného ustanovenia o mimoriadnom znížení uloženého trestu odňatia slobody z dôvodu extrémnych prieťahov v trestnom konaní, ktoré sa proti nemu viedlo (porušenie práva na spravodlivý proces a účinný prostriedok nápravy).

16. Právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon, patrí do obsahu základného práva na súdnu ochranu (m. m. IV. ÚS 77/02). Jeho súčasťou je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.

17. Ústavný súd k neprimeranej dĺžke trestného stíhania zo svojej recentnej judikatúry (PL. ÚS 3/2024) uvádza, že limity primeranej dĺžky trestného konania stanovil mnohokrát vo svojej rozhodovacej praxi Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). V prípade neprimeranej dĺžky trestného konania majú pritom zmluvné štáty dohovoru okrem priznania porušenia práva a priznania spravodlivého zadosťučinenia určitý priestor na posúdenie, aký prostriedok nápravy poskytnú v prípade neprimeranej dĺžky trestného konania. Takým prostriedkom môže byť aj zmiernenie druhu trestu (podmienečný odklad výkonu trestu namiesto nepodmienečného trestu odňatia slobody), určenie kratšej výmery trestu (napríklad aj prostredníctvom mimoriadneho zníženia trestu) alebo takej modifikácie trestu, ktorá je pre páchatel'a priaznivejšia (napríklad kratšia skúšobná doba podmienečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody). Pokiaľ vnútroštátne orgány zrozumiteľným spôsobom priznajú porušenie práva na primeranú dĺžku trestného konania a poskytnú jednotlivcovi náhradu vo forme zmiernenia trestu, ktoré je merateľné a výslovné, jednotlivec môže stratiť postavenie poškodeného podľa čl. 34 dohovoru (napr. rozsudok vo veci Eckle proti Nemecku z 15. 7. 1982, § 66; rozsudok vo veci Beck proti Nórsku z 26. 6. 2001, najmä § 27 až § 29; ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2023, s. 814 – 815, marg. č. 19.). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozsudok ESLP Scoppola proti Taliansku (rozsudok zo 17. 9. 2009, č. 10249/03, bod 100), podľa ktorého „práve z dôvodu svojej všeobecnej povahy nemôžu byť zákony formulované s absolútnou presnosťou. Jednou z bežne používaných techník je tak využívanie všeobecných kategórií skôr než taxatívnych výpočtov. Mnoho zákonov tiež obsahuje viac či menej nejasné formulácie a ich výklad a použitie závisí od praxe (rozsudky Cantoni, už citované, § 31, a Kokkinakis, § 40). Z toho dôvodu, nech je formulácia zákonných ustanovení vrátane ustanovení trestného práva sebasajnejšia, v ktoromkoľvek právnom systéme nevyhnutne existuje aj súdny výklad. Vždy bude treba vyjasňovať problematické otázky a prispôbovať sa zmenám situácie. Okrem toho istota, ktorá je inak žiaduca, môže niekedy viesť k prílišnej nepružnosti; právo však musí mať schopnosť prispôbiť sa zmenám situácie.“. Správna aplikácia namietaného ustanovenia je pritom preskúmateľná inštančným postupom, keďže odvolacie konanie plnohodnotne zabezpečuje revíziu výroku odsudzujúceho rozsudku o treste.

18. Po oboznámení sa s obsahom uznesenia najvyššieho súdu, ako aj obsahom rozsudku krajského súdu ústavný súd zistil, že pertraktovanou problematikou sa zaoberali oba všeobecné súdy. Najvyšší súd konštatoval správnosť postupu krajského súdu, ktorý sťažovateľovi pri zohľadnení neprimeranej dĺžky súdneho konania uložil za spáchanie trestného činu vraždy [podľa § 219 ods. 1 a 2 písm. j) Trestného zákona účinného v rozhodnom období] výnimočný trest odňatia slobody vymeraný pri dolnej hranici trestnej sadzby, t. j. 15 rokov a 6 mesiacov. Odvolací súd explicitne konštatoval, že dĺžka trestného konania vo veci sťažovateľa presiahla dĺžku konania v porovnateľných veciach, a to bez zavinenia sťažovateľa počas celej doby konania na súde prvého stupňa; označil ju ako extrémnu dobu (mala trvať viac ako 16 rokov) a z uvedeného dôvodu nevyhovet návrhu prokurátora na uloženie úhrnného výnimočného trestu odňatia slobody vo výmere 24 rokov (s. 26 rozsudku krajského súdu). Uloženie výnimočného trestu odňatia slobody vymeraného pri dolnej hranici trestnej sadzby, t. j. 15 rokov a 6 mesiacov, bolo podľa neho zohľadnením neprimeranej dĺžky konania, v nadväznosti na čo už nepristúpil k uplatneniu zmierňovacieho § 40 ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období (s. 26 rozsudku krajského súdu).

19. Najvyšší súd sa na podklade sťažovateľom podaného dovolania vyjadril k argumentom týkajúcim sa kompenzácie neprimeranej dĺžky trestného konania pomerne obsiahlo (s. 18 až 22 uznesenia najvyššieho súdu). V tejto súvislosti považoval za rozhodné, že ak sa sťažovateľ domáhal zastavenia trestného stíhania s poukazom na § 9 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, súdy mu podľa neho zohľadnili dĺžku súdneho konania za súčasnej prednostnej aplikácie medzinárodnej zmluvy už pri ukladaní trestu odňatia slobody. Taký postup označil za právne perfektný a súladný s dovtedajšou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. V okolnostiach predmetnej trestnej veci nenašiel žiadny dôvod na zastavenie trestného stíhania. Akcentoval čl. 2 ods. 2 ústavy. Podľa jeho názoru nemožno ani z judikatúry ESLP dospieť k právne udržateľnému záveru, podľa ktorého by bolo obvinenej osobe výslovne priznané právo, aby jej v prípade existencie priesťahov (a to aj extrémnych) bolo potrebné zastaviť trestné stíhanie. Najvyšší súd nepoprel, že neprimerané priesťahy v konaní vyvolávajú určité právne následky, a to peňažné či nepeňažné prostriedky nápravy (s. 21 uznesenia najvyššieho súdu, pozn.), teda že vzniknuté priesťahy v konaní môžu potom značným spôsobom determinovať výrok o treste u páchatel'a trestného činu. V okolnostiach prerokúvanej veci ale nenašiel ani dôvod na uplatnenie mimoriadneho zníženia uloženého trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej zákonom (s. 22 uznesenia najvyššieho súdu, pozn.).

20. Ústavný súd sa na podklade popísaných skutočností nestotožnil so sťažovateľovou námietkou o nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu. Všeobecné súdy explicitne priznali existenciu priesťahov v dotknutom trestnom konaní, t. j. dostatočne zrejým spôsobom uznali nedodržanie primeranej lehoty (napriek skutočnosti, že sťažovateľ namieta, že odvolací súd posudzoval „len“ obdobie od podania obžaloby, faktom je, že išlo o priznanie doby ako značne neprimeranej). V rozhodnutiach všeobecných súdov je ďalej zrozumiteľne vymedzené, že pri ukladaní trestu rozhodli o náprave za nedodržanie primeranej doby trestného konania znížením sťažovateľovho trestu odňatia slobody, ktoré výslovne skonštatovali, pričom uviedli, v akej miere (merateľne) bol trest z uvedeného dôvodu zmiernený (pozri bod 18 tohto uznesenia). Všeobecné súdy teda nepopierali, že vo veci došlo k existencii priesťahov v konaní. Tie však v okolnostiach prerokúvanej veci nepovažovali za dôvod mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody, resp. zastavenia trestného stíhania, čo riadne odôvodnili (najmä bod 26 rozsudku krajského súdu a s. 20 až 22 uznesenia najvyššieho súdu). Podľa názoru ústavného súdu tak v podstatnom nevystúpili z ústavným súdom ústavnoprávne (ani ESLP) akceptovateľného spôsobu posúdenia sťažovateľovej veci. Ústavný súd dopĺňa, že samotné uloženie výnimočného trestu odňatia slobody sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neatakujú.

21. Sťažovateľ v konkrétnosti uvádza, že nezastavením trestného stíhania či nepoužitím mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu ustanovenej trestnej sadzby sa najvyšší súd odklonil od judikatúry ESLP (ako aj ústavného súdu a všeobecných súdov), čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, t. j. právnej istoty. Zároveň namieta, že kompenzačným prostriedkom v trestných veciach akceptovaných judikatúrou ESLP je zastavenie trestného stíhania. Pokiaľ ide o sťažovateľove odkazy na judikatúru ESLP, je potrebné uviesť, že zastavenie trestného stíhania je koncipované ako fakultatívne, a teda možnosť (pozri aj bod 17 tohto uznesenia, pozn.), resp. judikatúrou akceptovateľný výsledok posúdenia konkrétnych okolností preskúmvanej veci. Z dotknutej judikatúry najvyšších súdnych autorít je skôr možné vyabstrahovať všeobecné pravidlá, inak povedané kritériá, ktoré sa posudzujú v tom-

ktorom prerokúvanom prípade, resp. zohľadňujú tak, aby všeobecný súd dospel k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (ústavný súd aprobuje, že medzi tieto kritériá môže patriť potreba posúdenia celkovej dĺžky konania, závažnosti trestného obvinenia, rozsahu a obťažnosti predmetu trestného konania, nevyhnutnosti ochrany spoločnosti pred konkrétnym páchatel'om trestného činu, zistenie, či skutočne potrebuje výchovu k riadnemu životu prostredníctvom uloženia akéhokoľvek trestu, reálnu účinnosť prípadného trestu v súvislosti s odstupom od doby, keď prišlo k spáchaniu trestného činu a pod.). Ani z rozhodnutí ústavného súdu v pertraktovanej otázke nevyplýva povinnosť automatického zastavenia trestného stíhania v prípade dlhotrvajúcich trestných konaní, resp. mimoriadneho zníženia ukladaného trestu odňatia slobody (pozri bod 17 tohto uznesenia, pozn.). Ústavný súd poukazuje aj na svoju skoršiu judikatúru (napr. II. ÚS 814/2016), v ktorej už konštatoval, že inštitút mimoriadneho zníženia trestu je koncipovaný na princípe fakultatívnosti a individuálnosti, a teda je na úvahe príslušného súdu, či vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu trest pod dolnou hranicou trestnej sadzby uloží alebo nie (m. m. III. ÚS 291/2020).

22. Sťažovateľ ďalej namieta, že všeobecné súdy nepristúpili k tzv. testu proporcionality, a teda sa dôsledne nezaoberali všetkými okolnosťami veci, čo sa prejavilo v nesprávnom rozhodnutí. Pokiaľ v namietaných rozhodnutiach podľa názoru sťažovateľa absentuje explicitné vyhodnotenie právnej a faktickej zložitosti veci, správania sťažovateľa a dôležitosti veci pre neho, je potrebné konštatovať, že tieto z nich vyplývajú, či už explicitne, alebo implicitne. Z rozhodnutí je jednoznačné zrejme posúdenie celkovej doby trvania trestného konania a správania sťažovateľa. Vo vzťahu k posúdeniu právnej a faktickej zložitosti veci či dôležitosti ukončenia trestnej veci pre sťažovateľa (je zrejma z celého obsahu ním uplatnených opravných prostriedkov) ústavný súd nasledoval princíp racionality v konaní o ústavných sťažnostiach, ktorý v okolnostiach individuálnych vecí prehodnocuje reálne dopady porušenia procesných práv na postavenie sťažovateľa a ochranu jeho základných práv a slobôd. Ústavný súd zvažoval aj hospodárnosť konania v prípade zrušenia namietaného rozhodnutia „len“ pre účely doplnenia časti jeho odôvodnenia (z ktorej je zrejme, že súdy jednotlivé kritériá pre uplatnenie mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody poznali, avšak v okolnostiach sťažovateľovej veci ich nepovažovali za naplnené, pozn.), keďže odstránenie pertraktovaného nedostatku by podľa názoru ústavného súdu nebolo (vzhľadom na dosiaľ vymedzené skutočnosti konštatované v tomto uznesení, pozn.) aktuálne spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľa v jeho prospech (m. m. I. ÚS 68/2022, I. ÚS 12/2022, I. ÚS 536/2024). Ústavný súd vo výsledku dospel k záveru, že pomyselné misky váh prevážil princíp racionality a celkové individuálne okolnosti veci. Ústavný súd pre komplexnosť zdôrazňuje, že v prípade sťažovateľa išlo o trestné stíhanie a odsúdenie pre spáchanie trestného činu vraždy, t. j. trestného činu proti životu, čo samo osebe predznamenáva stupeň spoločenskej nebezpečnosti.

23. Ako už ústavný súd vyslovil (PL. ÚS 3/2024), podmienky trestnej zodpovednosti (vrátane podmienok na ukládanie trestu, pozn.) môžu byť postupne od prípadu k prípadu dovysvetľované prostredníctvom súdneho rozhodovania, pokiaľ tak bude zachovaná podstata a účel predmetného ustanovenia a výsledok bude v rozumnej miere predvídateľný (Jorgic proti Nemecku, č. 74613/01, bod 100-01, ECHR 2007-III Streletz, Kessler and Krenz proti Nemecku, rozsudok z 22. 3. 2001, bod 50; S.W. proti Spojenému kráľovstvu a C.R. proti Spojenému kráľovstvu, 22. 11. 1995, body 34 – 36, s. A, č. 335-B a body 32 – 34, s. A, č. 335-C), čo nastalo aj v okolnostiach prerokúvanej veci, keď krajský súd pri zhodnotení, že došlo k zbytočným priesťahom vo veci

nezapríčeným sťažovateľom, zmiernil sťažovateľovi trest odňatia slobody (dovolací súd následne nevzhladol naplnenie dovolacích dôvodov).

24. V neposlednom rade ústavný súd k sťažovateľovej námietke o rozdielnosti rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v podmienkach Slovenskej republiky uvádza, že úlohou ústavného súdu nie je zjednocovať právne názory (rozhodovacia prax) všeobecných súdov v otázke zastavenia či nezastavenia trestného stíhania z dôvodu neprimeraných prietahov v trestnom konaní. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Preto ak sa najvyšší súd vyjadril k namietaným skutočnostiam preskúmateľne a ústavne akceptovateľne, nemá dôvod zasahovať do takého rozhodnutia dovolacieho súdu.

25. Najvyšší súd v namietanom uznesení zhrnul podstatu argumentov dovolania výstižným spôsobom. Následne jednotlivé námietky podriadil pod dostupné dovolacie dôvody podľa § 371 Trestného poriadku a preskúmateľným spôsobom vyhodnotil ich naplnenie, resp. nenaplnenie. Svoj postup jasne a zrozumiteľne opísal v odôvodnení, čím podľa zistenia ústavného súdu vo výsledku ústavne udržateľne vyložil aplikovanú právnu úpravu dovolacích dôvodov. Ústavný súd sa nemôže stotožniť so všeobecnou námietkou sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu [§ 371 ods. 1 písm. c) a k) Trestného poriadku]. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamietal, že by mu bol uložený trest odňatia slobody mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Vo svojej podstate (s poukazom na judikatúru najvyšších súdnych autorít) sa domáhal zastavenia trestného stíhania, prípadne mimoriadneho zníženia trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby a v nadväznosti na to atakoval odôvodnenosť rozhodnutia dovolacieho súdu. Na podklade už uvedených skutočností ústavný súd nevyhodnotil argumentáciu sťažovateľa ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu napriek tomu, že v niektorých častiach nebolo uznesenie najvyššieho súdu právne perfektným (s. 22, bod 22 tohto uznesenia, pozn.).

26. Ústavný súd v závere dopĺňa, že sťažovateľ v časti ústavnej sťažnosti argumentoval arbitrárnosťou rozhodnutia dovolacieho súdu len s odkazom na číselné označenie svojich dovolacích tvrdení, na ktoré podľa neho najvyšší súd nereagoval a mali zásadný význam pre rozhodnutie; túto argumentáciu ďalej nekonkretizoval a ani ústavnoprávne nerozvíjal. Úlohou ústavného súdu však nie je hádať alebo si domýšľať, v čom má spočívať porušenie namietaných práv sťažovateľa (m. m. I. ÚS 95/2024). V konaní o ústavnej sťažnosti nestačí, ak sťažovateľ poukazuje na arbitrárnosť rozhodnutí, pretože arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Práve preto by mal sťažovateľ v sťažnostnej v argumentácii z hľadiska jej potenciálneho úspechu v konaní pred ústavným súdom relevantne popísať a vysvetliť interpretačný exces v právnych záveroch súdu, ktorý zapríčinil porušenie jeho práv na spravodlivé konanie (I. ÚS 633/2022, ZNaU 93/2022). Ak tak v tejto časti neurobil, ústavný súd sa ďalej touto argumentáciou nezaoberal.

27. Sumarizujúc popísané skutočnosti, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Osobitne k namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd uvádza, že sťažovateľ vidí jeho porušenie v tom, že podané dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd, nepredstavovalo účinný prostriedok nápravy.

28.1. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (m. m. III. ÚS 399/2015, II. ÚS 126/2021).

28.2. Ústavný súd konštatuje, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľovi odopreté nebolo, keďže po podaní odvolania sťažovateľom krajský súd predmetný rozsudok okresného súdu preskúmal, v časti ho zrušil a vo veci sám rozhodol (pozri bod 5 tohto uznesenia, pozn.), a rovnako po podaní dovolania najvyšší súd preskúmal rozsudok krajského súdu, pričom uznesenie dovolacieho súdu vyhodnotil ústavný súd ako ústavne akceptovateľné. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky nárok, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľa. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania aj v časti namietajúcej porušenie práva podľa čl. 13 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu